

La clave

La segunda sesión del pleno de investidura dejará secuelas. Y no serán buenas. Una vez descontada la admisible vertiente teatral de las intervenciones en la tribuna y el punto de cinismo habitual de los políticos, capaces de decirse cosas terribles en público para pastelear minutos más tarde en la intimidad de la cafetería, la sensación es que en este pleno se han abierto heridas que tardarán en cerrarse. Las apelaciones del martes al diálogo, al mestizaje ideológico y al espíritu de la transición se convirtieron el miércoles en duras descalificaciones que buscaban los rincones más oscuros del adversario.

El punto culminante fue la alusión, contundente como un gancho

De la mano tendida a la cal viva

JUANCHO
Dumall
DIRECTOR
ADJUNTO

de izquierdas, de **Pablo Iglesias** al ominoso episodio de los GAL. Cuando el líder de Podemos habló del PSOE como del «partido del crimen de Estado» y dijo que el pasado de **Fe-**

lipe González «está manchado de cal viva», muchos en el hemiciclo pensaron que se había producido una fractura irreparable entre dos fuerzas que en algún momento parecían condenadas a entenderse.

Y algo parecido cabe decir del tono utilizado por el presidente del Gobierno en funciones, **Mariano Rajoy**, en su descalificación integral de los socialistas –representados otra vez como los máximos causantes del paro y el déficit–, poco matizada cuando dentro de unos días va a verse obligado a intentar la coalición con el partido de **Pedro Sánchez**.

Salida del laberinto

¿Por qué unas fuerzas políticas forzadas a buscar una salida del labe-

rinto se empeñan en cerrarse espacios de encuentro? La respuesta es que todos están pensando ya en unas nuevas elecciones. Por eso es una tentación irresistible convertir la tribuna del Congreso en el estrado de un mitin. El lenguaje y muchos de los mensajes lanzados ayer pertenecen más al terreno de la propaganda partidista que al estricto debate parlamentario entre grupos diversos.

Iglesias salió triunfante porque ese es el territorio que mejor domina. Curtido en los platós de La Sexta, con **Eduardo Inda** de *sparring*, el portavoz de Podemos no tuvo ningún reparo en disparar a la línea de flotación del partido del abuelo.

@JuanchoDumall

La rueda

JULI
Capella

La muerte como proyecto

La muerte es lo único seguro que nos garantiza la vida. Y sin embargo, jamás la mentamos, como si no fuese con nosotros. Ni pío en el seno familiar; ni mu en la escuela; cero en la vida social. Solo mueren los otros, a punta pala, pero en la ficción del televisor. Ya sea en el telediario o en las películas.

Hace años pregunté al arquitecto **Oscar Tusquets** acerca de qué proyectos tenía entre manos. Me respondió, muy serio, que el más importante era ir preparando su muerte. Me quedé helado, pensando que sería una más de sus ocurrencias. Y añadió que lo que más le preocupaba era cómo no perder la curiosidad y el entusiasmo. Poco a poco he ido comprendiendo su veraz significado, y en eso ando.

Ahora su mujer, **Eva Blanch**, ha escrito un libro que explora la muerte no proyectada. El caos que acontece ante la imprevisión del momento final. Alguien que no sabe morir, y los que le rodean, que no saben cómo morir.

Aunque muchos se digan dispuestos a irse cuando el declive acecha, no suele ser cierto

la dignamente. *Corazón amarillo, sangre azul* es una preciosa novela sentimental llena de dureza y ternura. Con disimulada impudicia, la autora va hilvanando vivencias –valga la contradicción– obituarías, con un final anunciado al principio. El final.

Pero nadie lo espera ni lo prepara. Aunque muchos se digan dispuestos a irse cuando el declive acecha, no suele ser cierto. Mi tío sacerdote me contaba con cierta sorna como hasta sus más fervientes feligreses, cuando llegaba el momento de ungirles la extremaunción, le pedían una prórroga a toda costa. Aun a sabiendas de que se acercaba el momento extático de unirse al Creador, preferían, eso sí, dilatar un poquito más el momento del supuesto privilegio. Como en el chiste de **Eugenio**, cuando Dios pide a un hombre que se suelte de la rama en el precipicio pero este le susurra: «Sí, vale, ¿pero hay alguien más?» Pues no, nadie va a salvarnos, y vale la pena irse preparando. ≡

LOS JUEVES, ECONOMÍA

Corrupción de los sentimientos morales

En la laxitud de la ética en la España de hoy tiene mucho que ver la adulación acrítica de la riqueza

ANTÓN
Costas

¿Por qué personas con un elevado estatus político, empresarial o social están dispuestas a asumir el riesgo de perderlo involucrándose en actividades de corrupción? Esta fue la cuestión central de un inédito encuentro celebrado el pasado fin de semana en Sevilla, en la universidad pública Pablo de Olavide, organizado conjuntamente por el Grup Set –una asociación catalana de mujeres empresarias, directivas y profesionales promovida hace 30 años por **Adela Subirana** y presidida ahora por la empresaria **Núria Basi**–, el Centro de Debate y Desarrollo –fundado y presidido por el empresario sevillano **José Moya**– y la Fundación Astigi, presidida por **Beatriz Igartua**.

El hecho de que instituciones tan diversas en su origen geográfico se pongan de acuerdo en reunirse es de por sí singular. Pero que además lo hayan hecho para abordar el vidrioso tema de la corrupción y las terapias para erradicarla es ya para nota.

EL ANÁLISIS de la corrupción no se limitó al ámbito de la política, sino que abordó también la corrupción en el mundo de la empresa y de los negocios, sectores en los que desenvuelven su actividad profesional la mayor parte de los participantes en el encuentro. Solo practicando la ejemplaridad propia puede la sociedad civil ser exigente con los com-

portamientos políticos corruptos.

Otra de las novedades del encuentro fue el análisis de las causas de la corrupción. Lo habitual es atribuir las conductas individuales corruptas a la avaricia y al deseo de enriquecimiento personal. Es decir, ver la corrupción como el resultado de conductas individuales desviadas que utilizan en beneficio propio el poder que se tiene dentro de una organización, ya sea una empresa, un banco, un partido político, un gobierno o una administración pública.

Pero los participantes en el encuentro de Sevilla fueron más allá. Plantearon la corrupción como una quiebra de los sentimientos morales de la sociedad o, al menos, de una parte de ella. La idea fue que la amplitud que ha alcanzado la corrupción en nuestro país solo es posible si opera en un entorno social en el que la exigencia ética se ha debilitado.

¿Qué puede haber causado esta laxitud ética? Hay varios factores. La etapa de euforia económica vino acompañada de un aumento espectacular del gasto público y de actividades económicas proclives a la corrupción. En este sentido, una parte de la corrupción es como la espuma de las aguas turbulentas de la euforia económica. Por otro, apareció una adulación acrítica de la riqueza fuesen cuales fueren sus fuentes. Y, asociada a esa admiración por la rique-

LEONARD BEARD

El nihilismo de las élites se ha apoyado en la falsa creencia de que el mercado lo permite todo

za, se extendió entre las élites una ética nihilista consistente en creer que todo vale a la hora de enriquecerse.

Esa ética nihilista se apoyó en dos falsas creencias económicas. Una fue la idea de que el mercado lo permite todo, olvidando que el mercado no puede funcionar sin una elevada exigencia ética y una buena regulación. Otra idea, muy extendida en el mundo de las escuelas de negocios y de la consultoría, fue que el objetivo único de cualquier empresa es generar valor al accionista, olvidando a los otros interesados en la buena marcha de las empresas.

La corrupción de los sentimientos morales de las élites fue el caldo

de cultivo en el que se desarrolló la corrupción que ahora vemos en los tribunales. Este clima moralmente laxo ofrece una respuesta a la pregunta que planteé al inicio: muchas personas arriesgaron su posición y su reputación porque creían que todo valía y que no hacían nada malo.

¿CUÁL es la terapia adecuada para erradicar la corrupción? Para saberlo es útil ver lo que ocurre con las enfermedades, ya sea la obesidad excesiva, el cáncer de colon o cualquier otra. Cuando la enfermedad ya se ha presentado hay que erradicarla, utilizando para ello los medios del sistema sanitario. Pero cuando se trata de prevenirla, el mecanismo no es el sistema sanitario sino un buen sistema de salud basado en la educación y en el fomento de las prácticas saludables. Lo mismo ocurre con la corrupción. Cuando se trata de erradicar conductas que ya se han producido hay que utilizar el sistema judicial y penitenciario, que es el equivalente del sistema sanitario. Pero cuando se trata de prevenirla hay que disponer de un buen sistema de salud moral, basado en la educación en valores en el seno de la familia y la escuela, en una elevada exigencia ética de la sociedad civil y en la existencia de un buen gobierno de las organizaciones.

Solo erradicando la corrupción de los sentimientos morales se puede erradicar la corrupción política y empresarial que hoy vemos en España. Ese es el reto que se han planteado las organizaciones de la sociedad civil catalana y andaluza que se han reunido en Sevilla. ≡ **Catedrático de Política Económica (UB).**

La clau

La segona sessió del ple d'investidura deixarà seqüeles. I no seran bones. Un cop descomptada l'admissible vessant teatral de les intervencions a la tribuna i el punt de cinisme habitual dels polítics, capaçs de dir-se coses terribles en públic per pastorejar minuts més tard en la intimitat de la cafeteria, la sensació és que en aquest ple s'han obert ferides que trigaran a tancar-se. Les apel·lacions de dimarts al diàleg, al mestissatge ideològic i a l'esperit de la transició, es van convertir dimecres en dures desqualificacions que buscaven els racons més foscos de l'adversari.

El punt culminant va ser l'alusió, contundent com un ganxo d'esquerres, de **Pablo Iglesias** a

De la mà estesa a la calç viva

JUANCHO
Dumall
DIRECTOR
ADJUNT

l'ominós episodi dels GAL. Quan el líder de Podem va parlar del PSOE com del «partit del crim d'Estat» i va dir que el passat de **Felipe González** «està tacat de calç viva», molts

a l'hemicicle van pensar que s'havia produït una fractura irreparable entre forces que en algun moment semblaven condemnades a entendre's.

I una cosa semblant es pot dir del to utilitzat pel president del Govern en funcions, **Mariano Rajoy**, en la seva desqualificació integral dels socialistes –representats una altra vegada com els màxims causants de l'atur i el dèficit–, poc matissada quan d'aquí uns dies es veurà obligat a intentar la coalició amb el partit de **Pedro Sánchez**.

Sortida del laberint

¿Per què unes forces polítiques forçades a buscar una sortida del laberint s'entesten a tancar-se espais de

trobada? La resposta és que tots ja estan pensant en la celebració d'unes noves eleccions. Per això és una temptació irresistible convertir la tribuna del Congrés en l'estrada d'un míting. El llenguatge i molts dels missatges llançats ahir pertanyen més al terreny de la propaganda partidista que a l'estricta debat parlamentari entre grups diversos.

Iglesias va sortir triomfant perquè aquest és el territori que domina més bé. Bregat als platós de *La Sexta*, amb **Eduardo Inda** d'esparring, el portaveu de Podem no va tenir cap inconvenient a desaparar a la línia de flotació del partit de l'avi.

@JuanchoDumall

La roda

JULI
Capella

La mort com a projecte

La mort és l'única cosa segura que ens garanteix la vida. I no obstant, no l'ementem mai, com si no anés amb nosaltres. Ni piu al si familiar; ni piu a l'escola; zero en la vida social. Només moren els altres, a palades, però en la ficció del televisor. Ja sigui al teletotip o a les pel·lícules.

Fa anys vaig preguntar a l'arquitecte **Oscar Tusquets** al voltant de quins projectes tenia entre mans. Em va respondre, molt seriós, que el més important era anar preparant la seva mort. Em vaig quedar gelat, pensant que seria una més de les seves ocurrencies. I va afegir que el que més el preocupava era com no perdre la curiositat i l'entusiasme. A poc a poc he anat comprnent el seu veraç significat, i en això estic.

Ara la seva dona, **Eva Blanch**, ha escrit un llibre que explora la mort no projectada. El caos que passa davant la imprevisió del moment final. Algú que no sap morir-se, i els que l'envolten, que no saben

Encara que molts es diguin disposats a anar-se'n quan el declivi assetja, no sol ser cert

com *morir-la* dignament. *Corazón amarillo, sangre azul* és una preciosa novel·la sentimental plena de duresa i tendresa. Amb dissimulada impudícia, l'autora va embastant vivències –valgui la contradicció– obituàries, amb un final anunciat al principi. El final.

Però ningú l'espera ni el prepara. Encara que molts es diguin disposats a anar-se'n quan el declivi assetja, no sol ser cert. El meu oncle sacerdot m'explicava amb certa sorna com fins i tot els seus més fervents feligresos, quan arribava el moment d'ungir-los l'extremunció, li demanaven una pròrroga costés el que costés. Fins i tot sabent que s'acostava el moment extàtic d'unir-se al Creador, preferien, això sí, dilatar una miqueta més el moment del suposat privilegi. Com en l'acudit d'**Eugenio**, quan Déu demana a un home que es deixi anar de la branca al precipici però aquest li xiuxiueja: «Sí, d'acord, ¿però hi ha algú més?». Doncs no, no ens salvarà ningú, i val la pena anar-se preparant. ≡

ELS DIJOURS, ECONOMIA

Corrupció dels sentiments morals

En la laxitud de l'ètica a l'Espanya d'avui hi té molt a veure l'adulació acrítica de la riquesa

ANTÓN
Costas

¿Per què persones amb un elevat estatus polític, empresarial o social estan disposades a assumir el risc de perdre'l involucrant-se en activitats de corrupció? Aquesta va ser la qüestió central d'una inèdita trobada celebrada el cap de setmana passat a Sevilla, a la universitat pública Pablo de Olavide, organitzada conjuntament pel Grup Set –una associació catalana de dones empresàries, directives i professionals promoguda fa 30 anys per **Adela Subirana** i presidida ara per l'empresària **Núria Basi**–, el Centre de Debat i Desenvolupament –fundat i presidit per l'empresari sevillà **José Moya**– i la Fundació Astigi, presidida per **Beatriz Igartua**.

El fet que institucions tan diverses pel que fa al seu origen geogràfic es posin d'acord a reunir-se és per si mateix prou singular. Però que a més a més ho hagin fet per abordar el vidriós tema de la corrupció i les teràpies per eradicar-la ja és meritori de nota.

L'ANÀLISI de la corrupció no es va limitar a l'àmbit de la política, sinó que va abordar també la corrupció en el món de l'empresa i dels negocis, sectors en què desenvolupen la seva activitat professional la majoria dels participants en la trobada. Només practicant l'exemplaritat pròpia la societat civil pot ser

exigent amb els comportaments polítics corruptes.

Una altra de les novetats de la trobada va ser l'anàlisi de les causes de la corrupció. El que és habitual és atribuir les conductes individuals corruptes a l'avarícia i al desig d'enriquiment personal. És a dir, veure la corrupció com el resultat de conductes individuals desviades que utilitzen en benefici propi el poder que es té dins d'una organització, ja sigui una empresa, un banc, un partit polític, un govern o una administració pública.

Però els participants en la trobada de Sevilla van anar més enllà. Van plantejar la corrupció com una fallida dels sentiments morals de la societat o, almenys, d'una part d'aquesta. La idea va ser que l'amplitud que ha assolit la corrupció al nostre país només és possible si opera en un entorn social en què l'exigència ètica s'ha debilitat.

¿Què pot haver causat aquesta laxitud ètica? Hi ha diversos factors. L'etapa d'eufòria econòmica va anar acompanyada d'un augment espectacular de la despesa pública i d'activitats econòmiques proclius a la corrupció. En aquest sentit, una part de la corrupció és com l'espuma de les aigües turbulentes de l'eufòria econòmica. Per una altra banda, va aparèixer una adulació acrítica de la riquesa fossin quines fossin les seves fonts. I, associada a aques-

El nihilisme de les elits s'ha recolzat en la falsa creença que el mercat ho permet tot

ta admiració per la riquesa, es va entendre entre les elits una ètica nihilista consistent a creure que tot s'hi val a l'hora d'enriquir-se.

Aquesta ètica nihilista es va recolzar en dues falses creences econòmiques. Una va ser la idea que el mercat ho permet tot, oblidant que el mercat no pot funcionar sense una elevada exigència ètica i una bona regulació. Una altra idea, molt estesa en el món de les escoles de negocis i de la consultoria, va ser que l'objectiu únic de qualsevol empresa és generar valor a l'accionista, oblidant els altres interessats en la bona marxa de les empreses.

La corrupció dels sentiments

morals de les elits va ser el caldo de cultiu en què es va desenvolupar la corrupció que ara veiem als tribunals. Aquest clima moralment lax ofereix una resposta a la pregunta que plantejava a l'inici: moltes persones van arriscar la seva posició i la seva reputació perquè creien que tot s'hi valia i que no feien res de dolent.

¿QUINA és la teràpia adequada per eradicar la corrupció? Per saber-ho és útil veure el que passa amb les malalties, ja sigui l'obesitat excessiva, el càncer de còlon o qualsevol altra. Quan la malaltia ja s'ha presentat s'ha d'eradicar, utilitzant per aconseguir-ho els mitjans del sistema sanitari. Però quan es tracta de prevenir-la, el mecanisme no és el sistema sanitari, sinó un bon sistema de salut basat en l'educació i en el foment de les pràctiques saludables. El mateix passa amb la corrupció. Quan es tracta d'eradicar conductes que ja s'han produït s'ha d'utilitzar el sistema judicial i penitenciari, que és l'equivalent del sistema sanitari. Però quan es tracta de prevenir-la s'ha de disposar d'un bon sistema de salut moral, basat en l'educació en valors al si de la família i l'escola, en una elevada exigència ètica de la societat civil i en l'existència d'un bon govern de les organitzacions.

Només eradicant la corrupció dels sentiments morals es pot eradicar la corrupció política i empresarial que avui veiem a Espanya. Aquest és el repte que s'han plantejat les organitzacions de la societat civil catalana i andalusa que s'han reunit a Sevilla. ≡ **Catedràtic de Política Econòmica (UB)**.